

RaC in action
– wyzwania dla automatyzacji
wykładni prawa

dr Szymon Łajszczak

Ile prawa w kodzie? Do czego możemy dążyć

wykonanie kodu $\approx$ interpretacja/stosowanie przepisów

Możliwe ujęcia:

1. prawna kwalifikacja stanu faktycznego
2. dostarczenie kryteriów prawnej kwalifikacji stanu faktycznego

Pułapki znaczenia tekstu prawnego

1. zależność znaczenia od kontekstu normatywnego;
2. zależność znaczenia od kontekstu faktycznego;
3. zmienność znaczenia w czasie.

Jak rozumieć znaczenie przepisów (1)

Intensjonalizm – podejście kryterialne – łatwiejsze do „okodowania”

- znaczenie = deskrypcja/zestaw cech/idea (stojące za słowem lub wyrażeniem obiektywne pojęcie)
- intensja określa ekstensję słów,
- znaczenie zdań wyznacza ich warunki prawdziwości.

Ekstensjonalizm – podejście przyczynowe – tak działa praktyka językowa

- znaczenie słów = odniesienie
- intensja = wynik uogólnienia praktyki językowej w umysłach użytkowników języka;
- pierwotne: praktyka/ nawyk wiązania słów z określonymi elementami świata (przypisywania słowom odniesienia)
- wtórna: idea/deskrypcja wytwarzana w umysłach użytkowników języka

Jak rozumieć znaczenie przepisów (2)

Zakres zastosowania – klasa sytuacji, w których dla określonych podmiotów aktualizuje się obowiązek czy uprawnienie wskazane w przepisach [**kiedy stosować przepis**]

Zakresem normowania – klasa przyszłych czynów adresatów normy, które zrealizują wynikający z nich obowiązek, gdy znajdzie ona w stosunku do nich zastosowanie [**jak stosować**]

Znajomość znaczenia przepisu:

- znajomość warunków jego zastosowania
- znajomość skutków jego zastosowania

Know-how

Czy kod może dookreślać znaczenie przepisów

Intencja prawodawcy musi się ograniczać jedynie do dokonania zmiany w tekście prawnym [intencja illokucyjna]

- prawodawca (realny) nie ma władzy nad znaczeniem słów [intencja lokucyjna];
- prawodawca nie ma wpływu na skutki działania przepisów [intencja perlokucyjna].

Prawodawca może się mylić co do tego, jakie będzie znaczenie ustanowionych przez niego przepisów

„Ustawa jest o wiele mądrzejsza od jej twórcy, mieści w sobie bezkresną zawartość kulturalną i niezmiernie rzadko prawodawca jest równocześnie wiernym jej tłumaczem”

J. Kohler, *Wykładnia ustaw* [w:] *O metodzie wykładni prawa*, z przedmową K. Lutostańskiego, Księgarnia Powszechna, Warszawa 1936, s. 45.

Rozczłonkowanie norm w przepisach prawnych

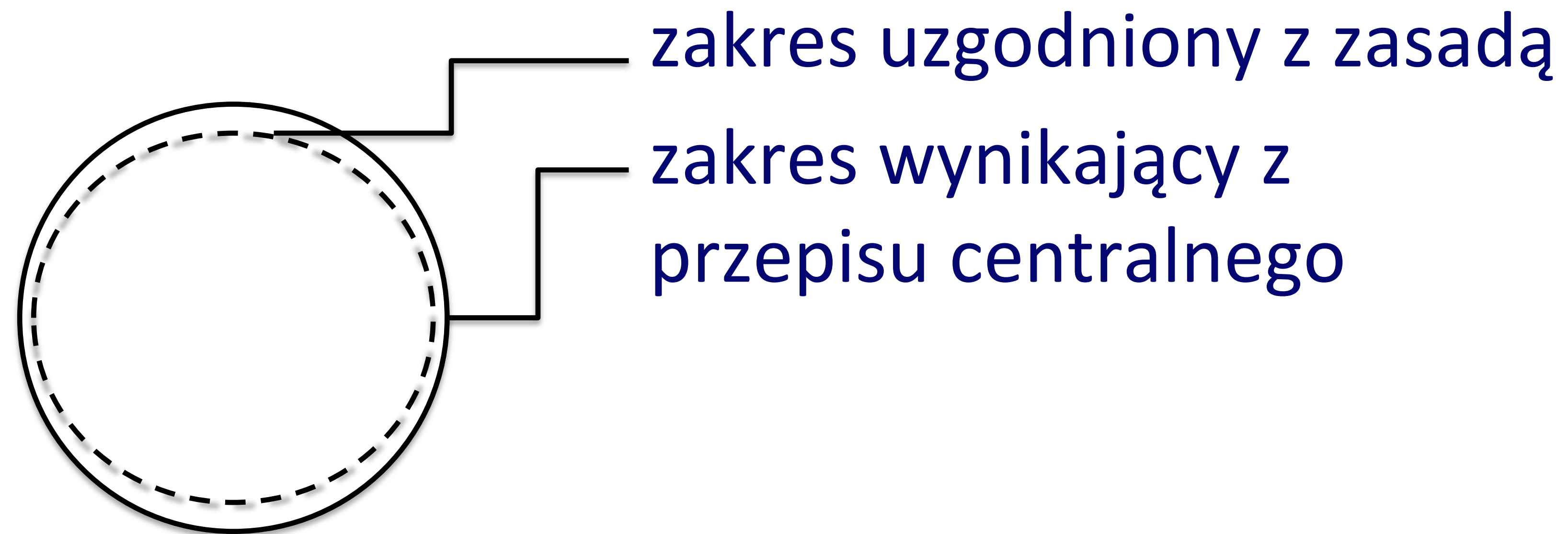
na podstawie prawną składają się wszystkie **przepisy (uzupełniające i modyfikatory)**, które znajdują odniesienie do konkretnego stanu faktycznego, wpływając na treść aktu stosowania prawa.

- 1. rozczłonkowanie syntaktyczne**
- 2. rozczłonkowanie treściowe**

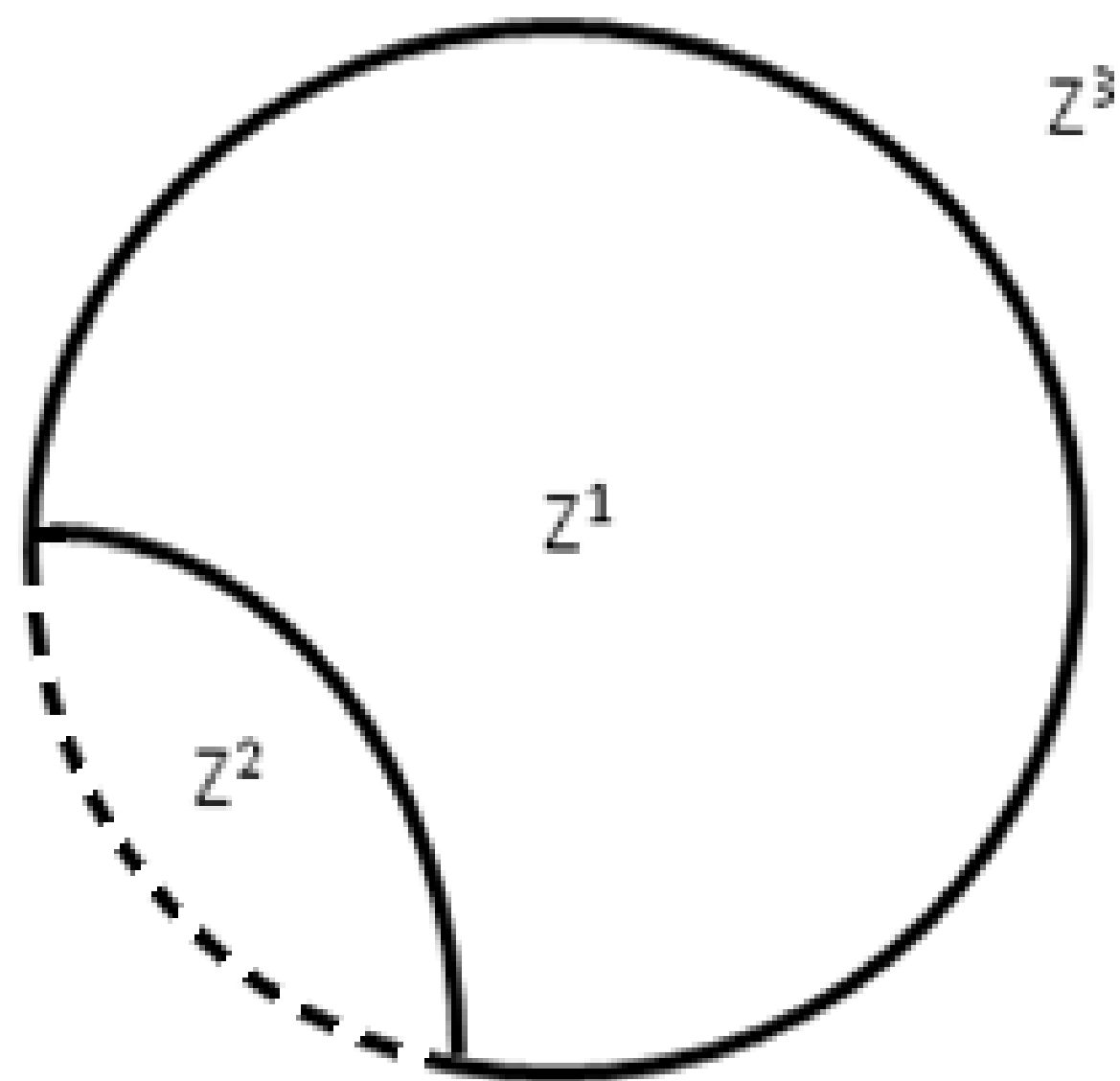
Kontekst normatywny (1)

Wykładnia zgodna z zasadami (np. proporcjonalności i równości):

Kontekst normatywny (2)

kolizje norm

Co do zasady nie są wynikiem błędu ustawodawcy. Wynikają z techniki prawodawczej, złożoności systemu prawnego i gwarantują trwałość przyjętych w nim rozwiązań.

Co decyduje o współstosowaniu przepisów?

O tym, czy przepis modyfikujący wejdzie w skład podstawy normatywnej decydują fakty (rzeczywistość):

- uwzględniamy te modyfikatory, które odnoszą się do ustalonego stanu faktycznego.
- tylko one wpływają na treść rozstrzygnięcia
- rzeczywistość jest nieskończenie złożona i może być normowana przez pozornie niepowiązane przepisy

Nie da się tego ustalić jedynie na podstawie powiązań językowych między przepisami.

Zmienność znaczenia w czasie

- język, którym posługują się przepisy pozostaje w nieustannym ruchu.
- zmienna jest również rzeczywistość społeczna, do której się odnosi.
- Nie da się pojąć znaczenia bez znajomości kontekstu społecznego, typowych zastosowań danych słów w języku naturalnym itd.
- reklama - zachęca do zakupu (kogo i kiedy?)
- droga konieczna – odpowiedni dostęp do nieruchomości (kiedyś pieszo, dziś samochodem)

No więc gdzie?

Aby projekt RaC mógł się powieść na obecnym etapie rozwoju konieczna jest hermetyzacja systemu normatywnego:

- niska złożoność rzeczywistości normowanej;
- małe rozproszenie norm;
- ograniczona liczba stanów faktycznych.

Compliance/legislacji wewnętrzna.

Dziękuję!

dr Szymon Łajszczak

+48 695 975 360

sz.lajszczak@monitoringregulacyjny.pl